Korkearannikon ja Merenkurkun saariston maailmanperintökohde – hallintosuunnitelman toimenpiteet 2027–2030

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐÐEHUS

Länsstyrelsen
Västernorrland

korkearannikko
merenkurkun
saaristo
MAAILMANPERINTÖ

unesco
Maailmanperintökohde

Korkearannikon ja Merenkurkun saariston maailmanperintökohde – hallintosuunnitelman toimenpiteet 2027–2030

Korkearannikon ja Merenkurkun saariston maailmanperintökohde on rajat ylittävä maailmanperintökohde, joka sijaitsee Ruotsissa ja Suomessa. Pääasialliset hallinnoijat ovat Ruotsin puolella Länsstyrelsen Västernorrland ja Suomen puolella Metsähallituksen Luontopalvelut. Molempien maiden hallinto laati vuonna 2023 ensimmäisen yhteisen hallintosuunnitelman koko maailmanperintökohteelle. Suunnitelma kehitettiin yhdessä Metsähallituksen ja Lääninhallituksen kesken ja yhdessä maailmanperinnön yhteistyöryhmän kanssa, ja se on voimassa vuosina 2024–2030. Hallintosuunnitelmassa on toimenpidelista, joka ulottui vuosille 2024–2026, sekä kirjaukset toimenpiteiden päivittämisestä ja hallintosuunnitelman läpikäynnistä vuoden 2026 aikana. Tämä asiakirja sisältää päivitetyt toimenpiteet ja jatkuvat työtehtävät Lääninhallituksen ja Metsähallituksen maailmanperintöhallinnolle, ja yhteistyöryhmä on hyväksynyt ne vuonna 2025.

Toimenpiteet on jaettu neljään painopistealueeseen: Osallisuus ja sitoutuminen, Tiedot ja osaamisen kehittäminen, Viestintä ja saavutettavuus sekä Hallinto ja suojelu.

Alla listatut toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2030 tai kunnes uusi hallintosuunnitelma on astunut voimaan.

Osallisuus ja sitoutuminen

Jatkuvat tehtävät

- Maailmanperintöhallinnon tulee ylläpitää paikallisia verkostoja ja osallistua niihin.
- Läänihallitus ja Metsähallitus järjestävät asukkaille suunnatut outreach-toiminnot tai tiedotus- ja keskustelutilaisuudet maailmanperintökohteen ajankohtaisista asioista. Tarkoituksena luoda vuoropuhelua, voidaan myös toteuttaa osallistumalla muiden järjestämiin tapahtumiin. Tilaisuudet voivat olla sekä fyysisiä että digitaalisia, jotta mahdollisimman monella on mahdollisuus osallistua.
- Yhteistyöryhmä niemää joka vuosi ”Vuoden maankohottaja”, joka toinen vuosi Korkearannikolla ja joka toinen Merenkurkun saaristossa.

Toimenpiteet

- Maailmanperintöhallinto vahvistaa paikallisia verkostoja laajentamalla dialogia yhdistysten ja yritysten kanssa.
- Kysytään oppilailta, miten he haluaisivat kehittää maailmanperintökohdetta. Mitä puuttuu heidän mielestä?

Tiedot ja osaamisen kehittäminen

Jatkuvat tehtävät

- Lääninhallituksen ja Metsähallituksen tehtäviin kuuluu yhteydenpito kansallisiin viranomaisiin sekä paikallisiin ja alueellisiin toimijoihin. Tärkeä osa tehtävää on keskustella maailmanperintöön liittyvistä suunnitelmista ja kysymyksistä, jotta asianosaiset ovat tietoisia siitä, miten maailmanperintö voidaan ottaa niissä huomioon.
- Lääninhallitus ja Metsähallitus vastaavat myös relevantin tutkimuksen seurannasta ja yhteydenpidosta tutkijoihin.
- Maailmanperintötietoutta levitetään erilaisten esitelmien ja tapahtumien kautta. Maailmanperintökoordinaattoreiden tehtäviin kuuluu osallistua niiden suunnitteluun ja toteutukseen usein yhteistyössä maailmanperintökohteen vierailukeskusten kanssa.
- Maailmanperintökoordinaattorit vastaavat siitä, että uusi henkilökunta saa riittävät tiedot maailmanperintökohteesta.
- Eri korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijoille tarjotaan aktiivisesti mahdollisuuksia tehdä lopputöitä yms. maailmanperintökohteesta. Ehdotukset ajankohtaisiksi aiheiksi listataan vuosittain toiminnansuunnittelun yhteydessä.
- Maailmanperintöhallinnon ja vierailukeskuksien henkilökunnan osaamista kehitetään osallistumalla asiaankuuluviin koulutuksiin, sekä tekemällä yhteistyötä ja vaihtamalla tietoa muiden kohteiden kanssa.
- Opettajille tarjotaan joka toinen vuosi maailmanperintöpedagogiikan täydennyskoulutuspäiviä.

Toimenpiteet

- Ajankohtaista maailmanperintötutkimusta koskeva tutkimusseminaari järjestetään.
- Maailmanperintöarvoihin liittyviä koulutuksia järjestetään Lääninhallituksen, kuntien ja muiden asiaankuuluvien viranomaisten käsittelijöille sekä alueella toimivien eri organisaatioiden viestijöille ja tiedottajille.
- Kehitetään Korkearannikon luontokeskuksen ja Maailmanperintöportin välistä yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa. Tavoite on yhteinen näyttely juhlavuosina 2030–2031.
- Korkearannikon ja Merenkurkun saariston asennetutkimusten seuranta tehdään viimeistään vuonna 2030.
- Korkearannikolla kehitetään ja testataan yrittäjille ja oppaille suunnattuja tietämystä lisääviä aktiviteetteja/kursseja. Merenkurkun saaristossa kehitetään jo olemassa olevia konsepteja, joiden avulla yrittäjät ja maailmanperintöoppaat pidetään ajan tasalla maailmanperintökohteen suhteen. Koko maailmanperintöalueella asiaankuuluvat materiaalit saatetaan helposti yrittäjien saataville.
- Kävijätutkimusten menetelmiä on kehitettävä, koska Metsähallituksen vanha järjestelmä on päättynyt. On tärkeää saada vertailukelpoista tietoa Korkearannikolta ja Merenkurkun saaristosta sekä rakentaa aiempien tutkimusten pohjalle.
- Kun Korkearannikko täyttää 30 vuotta ja Merenkurkun saaristo 25 vuotta, järjestetään tapaamisia poliitikoille ja yhteistyöryhmän jäsenille. Ohjelmaan sisältyy osaamista lisääviä toimia ja keskusteluja ajankohtaisista teemoista.
- Nousevien merivedenkorkeuksien vaikutusta maailmanperintöarvoihin tutkitaan ilmastohaavoittuvuusindeksihankkeen menetelmien avulla.
- Metsähallitus ja Merenkurkun maailmanperintö järjestävät täydennyskoulutusta sertifioiduille maailmanperintöoppaille ja tarjoavat myös uusille oppaille mahdollisuuden liittyä verkostoon.
- Vuosien 2024–2030 hallintosuunnitelma arvioidaan, ja laaditaan uusi yhteinen hallintosuunnitelma.

Viestintä ja saavutettavuus

Jatkuvat tehtävät

- Highcoastkvarken.org on Korkearannikon ja Merenkurkun saariston yhteinen kotisivu. Sivuilla on tietoa maailmanperinnön arvoista ja hallinnosta, pedagogista materiaalia sekä tietopankki, johon on koottu asiaan liittyviä asiakirjoja. Sivua ylläpitävät ja kehittävät Lääninhallitus ja Metsähallitus. Sivuilta kvarken.fi ja varldsarvethogakusten. se löytyy tietoa vierailukeskuksista sekä vierailun suunnittelua varten. Merenkurkun maailmanperintöyhdistys vastaa sivustosta merenkurkku.fi. Luontoon.fi, skuleskogen.se ja Lääninhallituksen sivut luonnonsuojelualueista tarjoavat syventävää tietoa käyntikohteista.
- Sosiaalisessa mediassa Korkearannikolle ja Merenkurkun saaristolle on omat kanavansa. Korkearannikolla sosiaalisen median viestintä toteutetaan maailmanperintökoordinaattorin ja luontokeskuksen yhteistyönä. Tietyissä kysymyksissä tehdään yhteistyötä Höga Kusten Turistservice -matkailuinfon kanssa. Merenkurkun saaristossa viestintää tekevät yhteistyössä Metsähallitus ja Merenkurkun maailmanperintöyhdistys. Maailmanperintökohteen kanavat sosiaalisessa mediassa tarjoavat relevanttia luontointerpretaatiota ja ajankohtaista tietoa.
- Merenkurkun saaristossa Metsähallitus ja Merenkurkun maailmanperintö ry julkaisevat neljä kertaa vuodessa uutiskirjeen. Kirje on suunnattu maailmanperintökohteen eri toimijoille.
- Maailmanperintökohteen luonto-opastusta tulee toteuttaa Korkearannikon/Merenkurkun saariston interpretaatiosuunnitelman mukaisesti. Luontointerpretaatiolla tarkoitetaan sekä fyysistä luonto-opastusta tietyissä kohteissa, digitaalista luonto-opastusta, näyttelyitä että opastuksia. Lääninhallitus ja Metsähallitus ovat päävastuussa maailmanperintökohteen luonto-opastuksesta, ja maailmanperintökohteen vierailukeskukset (Korkearannikon) naturum Höga Kusten ja (Merenkurkun saariston) Maailmanperintöportti ovat tässä avainasemassa.
- Highcoastkvarken.org-sivustolla on saatavilla pedagogista materiaalia, joka helpottaa maailmanperinnön integroimista opetukseen. Maailmanperintöhallinnon ja maailmanperintökohteen vierailukeskusten tehtäviin kuuluu materiaalin juurruttaminen opettajien keskuuteen. Materiaalin arviointi ja kehittäminen on myös tärkeää.
- Maailmanperintökoordinaattorien tehtäviin kuuluu myös ottaa yhteyttä eri medioihin ja vastata niiden kysymyksiin ajankohtaisista asioista.
- Merenkurkun saaristossa jatketaan maailmanperintöpedagogiikan työtä Maailmanperintöpedagogi (2023) -hankkeen tulosten pohjalta.

Toimenpiteet

- Interpretaatiosuunnitelmaan perustuva toteutussuunnittelu tehdään suunnitelmassa priorisoiduille vierailukohteille. Fyysiseen saavutettavuuteen panostettaessa huomioidaan mahdollisuus tutustua kaikkiin seitsemään alateemaan ja eri maailmanperintöarvoihin eri paikoissa.
- Laaditaan koko maailmanperintöaluetta koskeva yhteinen viestintäsuunnitelma. Suunnitelma sisältää myös sosiaalisen median. Suunnitelmassa määritellään tärkeät toimijat, jotka voivat jakaa tietoa ja viestintää eteenpäin. Toteutetaan integroidusti luontointerpretaatiosuunnitelman kanssa, mutta viestinnän suunnittelun tulee olla osa vuosittaista toiminnan suunnittelua ja siten jatkuvaa.
- Interpretaatiosuunnitelman tuloksia arvioidaan viimeistään vuonna 2030.
- Kehitetään yhteistyötä kuntien kanssa lasten ja nuorten tavoittamiseksi kouluissa maailmanperintöpedagogiikan keinoin. Toiminta toteutetaan yhdessä kuntien kanssa.
  - Korkearannikolla tarjotaan joka vuosi yhdelle Örnsköldsvikin ja Kramforsin koulujen vuosiluokalle maailmanperintöteemapäivä, joka järjestetään luontokeskuksessa.
  - Pedagogisesta tarjonnasta kerätään palautetta, jotta voidaan arvioida tarvetta päivittää tai uudistaa materiaalia. Samalla selvitetään digitaalisen opetusmateriaalin tarvetta ja mahdollisuuksia.

Hallinto ja suojelu

Jatkuvat tehtävät

- Maailmanperintökoordinaattorit toteuttavat joka syksy toiminnan suunnittelua koskevan tarkistuksen suunnitellakseen yhteisiä toimia ja ollakseen ajan tasalla toistensa toiminnasta. Koordinaattoreilla on myös jatkuva vastuu suunnitella yhteisiä hankkeita, jotka vastaavat ajankohtaisia tarpeita.
- Maailmanperintökoordinaattorit tapaavat lähimpien esihenkilöidensä kanssa vähintään puolivuosittain keskustellakseen maailmanperintökohteen ajankohtaisista asioista.
- Maailmanperintökoordinaattorit valmistelevat päätöksiä ja osallistuvat päätöksentekoon sekä antavat lausuntoja maailmanperintöön vaikuttavissa asioissa. Tässä tarvitaan toimivaa sisäistä ja ulkoista yhteistyötä, jotta maailmanperintöön vaikuttavia asioita ei jää huomiotta.
- Verkostoja muiden maailmanperintökohteiden kanssa kehitetään ja ylläpidetään sekä koko maailmanperintöalueen osalta että erikseen Korkearannikon ja Merenkurkun saariston osalta.
- Maailmanperintökoordinaattorit vastaavat maailmanperintökohteen tilaa koskeviin kysymyksiin toteutettavan seurannan yhteydessä. Tähän kuuluvat raportointi Unescolle (periodic reporting) ja IUCN:n World Heritage Outlook. Tarvittaessa koordinaattorit vastaavat myös muihin maailmanperintökohteen tilaa koskeviin tiedusteluihin ja kyselyihin ja auttavat ”focal pointteja” ja kansallisia toimijoita tällaisissa asioissa.
- Maailmanperintökohde on edustettuna kansallisissa maailmanperintöyhdistyksissä ja pohjoismaisessa yhteistyössä.
- Lääninhallitus ja Metsähallitus vastaavat yhdessä yhteistyöryhmän koollekutsumisesta. Yhteistyöryhmä kokoontuu pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa, ja toinen kerroista on fyysinen tapaaminen. Tällöin yhteistyöryhmälle järjestetään osaamista kehittävää toimintaa.
- Lääninhallituksen maailmanperintökoordinaattori kutsuu koolle Korkearannikon hallintoneuvoston.
- Lääninhallitus kutsuu koolle Kestävä paikkakehitys Korkearannikolla -työryhmä neljä kertaa vuodessa.
- Merenkurkun saariston maailmanperintöneuvottelukunta valitsee puheenjohtajan jäsenjärjestöjensä keskuudesta. Metsähallituksen maailmanperintökoordinaattori kuuluu aina neuvottelukunnan työvaliokuntaan ja osallistuu kokousvalmisteluihin.
- Merenkurkun maailmanperintö ry:n kutsuu koolle sen puheenjohtaja ja toiminnanjohtaja, ja Metsähallituksen maailmanperintökoordinaattori kuuluu aina sen hallitukseen.
- Kävijämäärien seurantaa maailmanperintökohteen avainpaikoilla tehdään jatkuvasti ja se kytketään tutkimuksiin paikallisväestön kokemuksista kävijäpaineesta ja infrastruktuurista. Jo toteutettujen toimenpiteiden vaikutukset arvioidaan.

Toimenpiteet

- Tehdään vertailu, jossa selvitetään missä määrin eri rajaukset ovat päällekkäisiä Lystran geologisessa GIS-kerroksessa, nykyisissä suojelualueissa sekä maankäyttösuunnitelmissa ja merisuunnitelmassa.
- Päivitetään Merenkurkun saariston maailmanperintöarvojen valvonta- ja seurantaohjelma ja kehitetään vastaava ohjelma Korkearannikolle. Ohjelmien indikaattorit perustuvat CVI-prosessissa tunnistettuihin keskeisiin arvoihin, ja niiden on vastattava Unescolle säännöllisesti laadittavan raportin vaatimuksia.
- Vahvistetaan maailmanperintökohteen verkostoa tietojen- ja kokemustenvaihdolla Ruotsin ja Suomen biosfäärialueiden ja geo-puistojen kanssa.
- Maailmanperintökohteen 14 tärkeimmän attribuutin kuvaukset, jotka lueteltiin Unescolle laaditussa periodisessa raportoinnissa vuonna 2023, laaditaan ja julkaistaan. Osasta attribuutteja on olemassa GIS-aineistoja Lystra-hankkeesta, ja muista voidaan tuottaa vastaavat tiedot.
    - Merenkurkun saariston osalta on julkaistava myös GTK:n Lystra-hankkeessa laatimat geologisten arvojen avainalueet sekä kuvauksina että karttoina.
- Korkearannikolla Lääninhallitus ja Höga Kusten Destinationsutveckling arvioivat kestävän paikkakehityksen suunnitelman toimenpidelistan vuonna 2027. Uudet vuodesta 2028 alkaen voimassa olevat toimenpiteet laaditaan.

METSÄHALLITUS
FORSTSTYRELSEN
MEAHCIRÁÐÐEHUS

Länsstyrelsen
Västernorrland